

Luonnontuotepäivät 31.10.2017 Tampere

Rehut ja rehualan toiminta - lainsäädäntökatsaus

- **Rehulaki 86/2008 + kansalliset ja EU -rehusäädökset**
- **Mitä on rehu?**
- **Rehualan (kaupallinen) toiminta**
- **Rehujen merkinnät**
- **Väittämät**
- **Esimerkkejä luonnontuoterehuista**

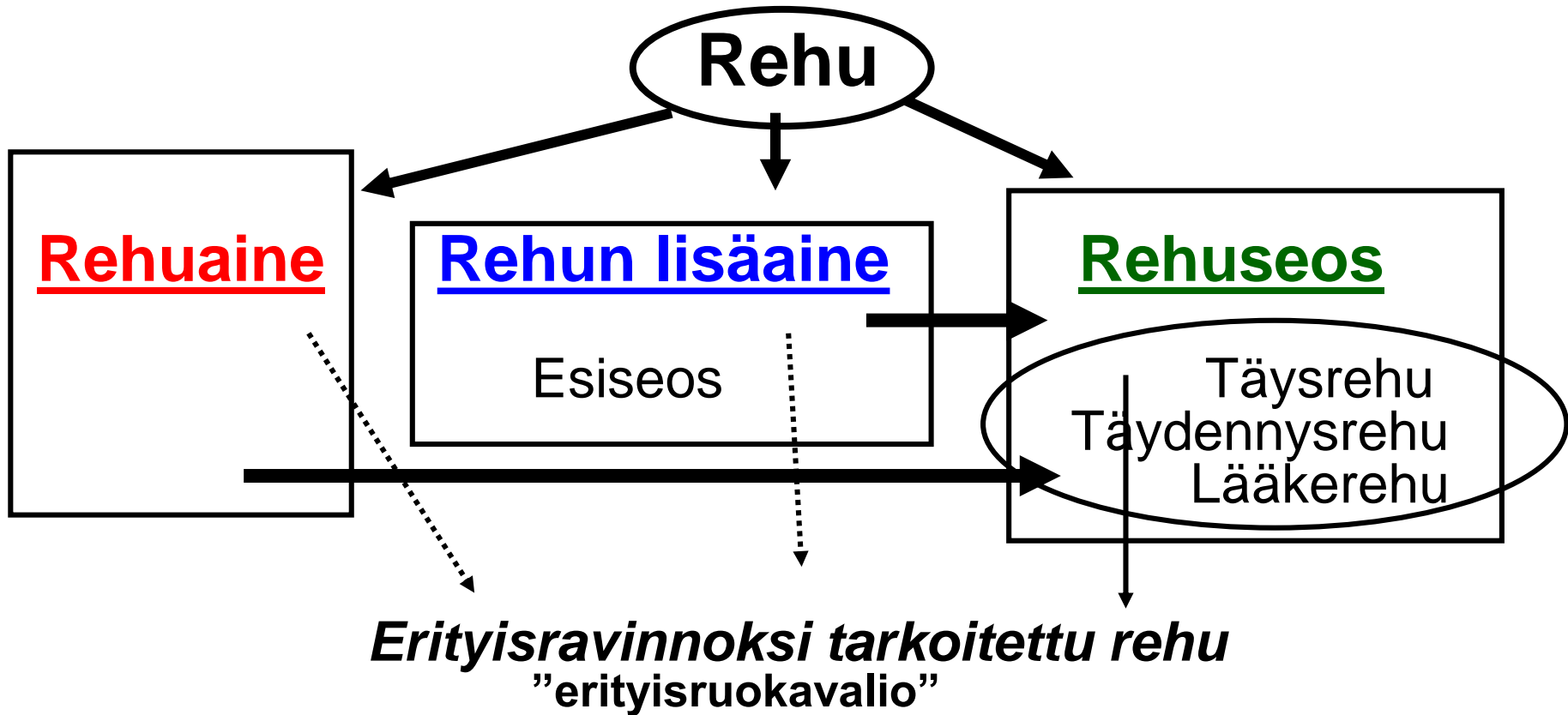
Tarja Root
Elintarviketurvallisuusvirasto Evira
Rehujasto

REHU – määritelmä yleisessä elintarvikeasetuksessa (EY) 178/2002

- Tarkoittaa mitä tahansa suun kautta tapahtuvaan **eläinten ruokintaan** tarkoitettua ainetta tai tuotetta, mukaan lukien lisäaineet, riippumatta siitä, onko se jalostettu, osittain jalostettu vai jalostamaton
- Ravinnon/ravintoaineiden lähde

Rehutyypit

Rehuaineet – tarkoituksena täyttää eläinten ravitsemukselliset tarpeet, kasvi- tai eläinperäisiä, ruokintaan sellaisenaan tai rehuseosten valmistukseen

- **Rehuaineluettelo** yhteinen EU:ssa
 - viimeisin asetuksella (EU) 2017/1017 (15.6.2017)
 - sisältää nimen, kuvauksen ja pakolliset ilmoitukset n. 600 rehuaineelle
 - ”avoin” luettelo
 - Uudet rehuaineet ilmoitetaan Euroopan rehuteollisuudelle, joka pitää yllä rehuaineiden **rekisteriä**
- **Esimerkkejä:** ohra, lihaluujauho, rypsirouhe, mäski, kalsiumkarbonaatti, oliivirouhe, säilörehu, laktoosi ym.

• Rehuaineluettelossa - esimerkkejä

- **Palkokasvit/siemenet:** lupiini, virnat, peltonätkelmä
- **Muut siemenet ja hedelmät ja niistä saatavat tuotteet:** tammenterho, ruiskaunokki, puna- ja valkoapila, ohdake, helokkipuriste
- **Nurmi- ja karkearehut:** ruoho, yrtit, palkokasvit
- **Muut kasvit:** levät, puun kuoret, syötävien kasvien kukat ja lehdet, lakritsijuuri, minttu, puu
- **Maaeläintuotteet ja niistä saatavat tuotteet:** maaselkärangattomat / **hyönteiset**, seitsemän sallittua lajia
 - ei kerätä luonnosta kaupallisiin rehutarkoituksiin, koska ei tiedetä niiden syömän rehun laatua
- **Kala, muut vesieläimet ja niistä saatavat tuotteet:** vedessä elävät selkärangattomat, kala
 - **puhdistuskalastus** ei ole rehualan toimintaa, kalan käyttö on
- **Muut:** yrttien käsittelyssä saadut tuotteet, turve

- **Marjat, jäkälät, sienet** – eivät ole rehueluettelossa, mutta
 - Euroopan rehuteollisuuden [rehuainerekisterissä](#) on
 - useita eri marjoja ja yrttejä, jäkälä, sienet – voi käyttää rehuna, jos ovat turvallisia ja soveltuvia ruokintaan sekä ravitsemuksellisia
 - Lakka (?)
- **Yrtit ja rohdokset vrt. lääkekasvit**
 - Kasvirohdosvalmisteet ovat Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus FIMEAn luettelemia lääkevalmisteita
 - FIMEAn päätös lääkeluettelosta 201/2016, liite II rohdokset
 - Samaa rohdoskasvia, jota voi olla mukana kasvirohdoslääkkeissä, voidaan käyttää vähäisempiä määriä rehuna, mutta lääkinnällisiä vaikutuksia ei saa väittää olevan ja turvallisuus sekä soveltuvuus rehuna tulee varmistaa
- **Varmistettava**, että rehut eivät sisällä haitallisia tai kiellettyjä aineita ja soveltuvat kunkin eläinlajin ruokintaan
- **Toimija** vastaa tuotteen turvallisuudesta ja vaatimustenmukaisuudesta
- **LUOMU** – hyväksytyt (tarkastetut ja valvontaan liittyneet) keräilyalueet

Rehun lisäaineet – asetus (EY) 1831/2003

- ”Aineita , mikro-organismeja tai valmisteita, rehuainetta ja esiseoksia lukuun ottamatta, jotka tarkoituksellisesti lisätään rehuihin tai veteen mm.
 - Parantamaan rehun (säilyvyys) tai eläintuotteiden ominaisuuksia (ravitsemus)
 - Tyydyttämään eläinten ravitsemuksellisia tarpeita
 - Edistämään eläintuotantoa (mikrobit ja entsyymit)
 - Estämään tai vähentämään ulosteiden haittoja
 - Parantamaan ympäristöä (entsyymit)”
- Hyväksytään EU:ssa hakemuksen perusteella
 - Tehokkuuden ja turvallisuuden arviointi
 - Eläinlajikohtaisesti tai yleisesti
- Rehun lisäainerekisteri - **vain hyväksytyjä saa käyttää**

Luonnontuotteet rehun lisäaineina - esimerkkejä

- **Aromiaineet** - pääosin kemiallisia yhdisteitä
 - myös: happoja, öljyjä (esim. mäntyöljy)
 - **“Luonnon tuotteet – kasvitieteellisesti määritelty”**
 - Erilaisia tinktuureja/uutoksia
 - koivu, humala
 - Kasveista esitetään latinankieliset nimet

REHUSEOS

- ”Vähintään kahdesta rehuaineesta koostuva seos, joka on tarkoitettu eläinten ruokintaan täysrehuna tai täydennysrehuna, riippumatta siitä sisältääkö se lisäaineita”

Erityisravinnoksi tarkoitettu rehu - ”dieettirehut”

- ”Rehu, joka voi tyydyttää jonkin erityisen ravitsemuksellisen tarkoituksen tietyn koostumuksensa tai valmistusmenetelmänsä vuoksi ja eroaa siten selvästi tavanomaisesta rehusta. Tähän eivät sisälly lääkerehut.”
- Kun ruuansulatus-, imeytymis- tai aineenvaihduntajärjestelmä on **häiriintynyt**
- **Luettelo (EU)** erityisistä ravitsemuksellisista tarkoituksista
 - Koostumus, merkintävaatimukset ja käyttöohjeita
 - Komission asetuksessa – päivitetään säännöllisesti
- **Hyväksytään luetteloon arvioinnin perusteella**
 - Komissio, jäsenmaat ja EFSA (Euroopan elintarviketurvallisuusviranomainen)
- **Vain luettelossa olevista saa väittää hyväksytyjä asioita**
- Hyväksytty 20 kpl esim. kissoille ja koirille

Rehulainsäädännön eläimet

Elintarviketuotantoeläimet

- nauta, sika, siipikarja, lammas, vuohi
- ml. hevoset, villisiat, porot, kalat

Muut kuin elintarviketuotantoeläimet

- Lemmikkieläimet
 - ml. luonnoneläimet
- Turkiseläimet (tuotantoeläin)
- Eläintarha- ja sirkuseläimet

- Vaikuttaa eri eläinlajien rehujen valmistukseen ja merkintöjen vaatimukseen

MMM_a 712/2008 rehualan toiminnan harjoittamisesta

- rehelaki 86/2008 ja EUn rehuhygienia-asetus 183/2005

• Rekisteröinti (ja hyväksyminen)

- Kaikki rehuketjun toimijat – alkutuotanto, valmistus, tuonti, kuljetus
- Rekisteröityminen on toiminnan edellytys
- Vain rekisteröidyltä toimijalta voi hankkia rehua - luettelot Evira.fi
- Luonnontuotteiden keruu ja luovuttaminen sellaisenaan eteenpäin
 - Ei ole rehualan (alkutuotannon) toimintaa
- Luonnontuotteiden käsittely ja rehuksi valmistaminen/pakkaaminen
 - Rehualan toimintaa
 - Rekisteröinti-ilmoitus A-lomakkeella

• Ilmoitus- ja tiedonantovelvollisuus mm.

- Vuosi-ilmoitukset valmistuksesta ja tuonnista
- Jos epäily, että markkinoille saatettu rehu ei ole turvallista

• Tietojen kirjaaminen ja laadunvarmistus

- Rehu voitava jäljittää ”askel eteen, askel taakse”
- Omavalvontasuunnitelma

Rehujen laatuvaatimukset

- Oltava rehulainsäädännön vaatimusten mukaisia, aitoja, hyvälaatuisia ja turvallisia sekä eläinten **ravitsemukseen** sopivia
- Eivät saa aiheuttaa vaaraa ihmisten taikka eläinten terveydelle taikka ympäristölle taikka laatuvirheitä eläimistä saataviin tuotteisiin
- **Kielletyt ja haitalliset aineet**
 - Salmonellaa ei saa rehussa olla
 - Kiellettyjä mm. ruokajäte, ulosteet, käsitelty puu, yhdyskuntajäte
 - Haitallisia aineita ovat mm. raskasmetallit, hometoksiinit, myrkylliset siemenet, teobromiini, dioksiini, PCB:t
- **Poikkeamat** ravintoaineissa vs. merkinnät
 - sallittuja tietyissä rajoissa (ns. toleranssit)

Merkinnät

- Rehuista annettavat tiedot
 - Totuudenmukaiset ja riittävät
 - Myös esitteet, mainonta ja muu markkinointi
- Etiketti ja pakkaus
 - Käyttötarkoitus, tyyppi, määrä, koostumus, **ominaisuudet** (mm. **olomuoto, ravintosisältö**), tiedoista vastaava toimija
 - Tietoja, jotka ovat **yksiselitteisiä, mitattavissa, perusteltavissa**
 - Painettava tai kiinnitettävä pakkaukseen tai säiliöön
 - **Annettava myös pakkaamattoman rehun mukana**
 - Tulee olla helposti saatavilla valvontaa varten
 - Turvallisesti ja asianmukaisesti pakattuja
- **Merkinnät ja esillepano eivät saa johtaa käyttäjää harhaan**
- **Eviran rehujen merkintäopas**
https://www.evira.fi/globalassets/elaimet/rehut/ohjeet/rehujen_merkintaopas.pdf

- Kun erityistä huomiota kiinnitetään ”rehussa olevaan tai siitä puuttuvaan aineeseen, erityiseen **ravitsemukselliseen ominaisuuteen**, menetelmään tai näihin liittyvään vaikutukseen (tehtävään)”

**Esim. ”Ei sisällä vehnää, joka voi aiheuttaa yliherkkyyttä”
”Sisältää kalsiumia, joka on luuston rakennusaine”**

Väittämän on oltava

- Puolueeton (ei ole parempi kuin joku toinen tuote),
- Viranomaisen todennettavissa (ei esim. ”maukas” ym. subjektiivinen tieto tai muuta mitä ei voi mitata) ja
- Käyttäjän ymmärrettävissä (ei vierasta terminologiaa, kuvia, symboleja – eläimen turvallisuus voi vaarantua).
- **Tieteellisesti todistettu** vahvistus esitetyistä vaikutuksista on oltava ennen rehun markkinoille tuloa

- **SALLITTUJA** ovat
 - Ravinnonsaannin optimointia ja **fysiologisen tilan tukemista** tai turvaamista koskevat väittämät/käyttöohjeet

Fysiologinen tila

= normaali kasvu, tiineys, vanheneminen
- ei tarkoita yksittäisen elimen tilaa

- **KIELLETTYJÄ** ovat
 - Sairauden ja sen oireiden ehkäisemiseen, lievittämiseen, hoitoon ja parantamiseen (ml. immuniteetti, hermosto ym. elimet) liittyviä **väittämiä ei saa esittää** vrt. **lääke**
 - helpottaminen on lievittämistä
 - sairaus = vaiva, terveysongelma, vajaatoiminta, elimen toiminnan tukeminen
- Rehut erityiseen ravitsemukselliseen tarkoitukseen ja rehun **lisäaineet**
 - Hyväksynnän yhteydessä arvioituja väittämiä saa esittää
 - Vain näissä on terveyteen liittyviä vaikutuksia

Rehualan toimijan muistilista

- Rekisteröityminen/hyväksyntä eri toimintoihin
- Rehun tulee olla tarkoitukseensa sopivaa
- Rehuaineluettelon rehuaineet
- Hyväksytyt rehun lisäaineet
- Merkintä- ja mainontavaatimukset sekä väittämät
- Rehut erityiseen ravitsemukselliseen tarkoitukseen
- Vuosi-ilmoitukset Eviralle
- Laadunvarmistus – näytteet, puhdistukset, kirjanpito, tilat, henkilöstö ym.
- Tiedettävä - mitä raaka-aineita ja keneltä ostaa
- **Rehualan toimija vastaa toiminnastaan sekä tuotteen laadusta ja turvallisuudesta!**

<https://www.evira.fi/elaimet/rehut/>

Rehulainsäädäntö/Tarja Root, Evira
Luonnontuotepäivät 31.10.2017
Tampere